

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:6

2013-03-07

S2011/6076/FS

S2012/4381/FS

S2013/1905/FS (delvis)

Socialstyrelsen

106 30 Stockholm

Uppdrag att utveckla och publicera öppna jämförelser avseende hälso- och sjukvård, inklusive jämlik vård och läkemedel

---

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla, publicera och sprida öppna jämförelser inom området hälso- och sjukvård, inklusive jämlik vård och läkemedel.

Socialstyrelsen ska, tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, genomföra öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet mellan landsting under 2013. Den årliga rapporten ska även fortsättningsvis innehålla ett antal indikatorer som redovisas uppdelade på resultat-, process- och resursindikatorer.

I uppdraget ingår att bedriva utvecklingsarbete avseende indikatorer, t.ex. för att mäta vårdens effektivitet, samt avseende ökad aktualitet i de data som redovisas genom öppna jämförelser.

I uppdraget ingår vidare att fortsatt genomföra öppna jämförelser för den hälsoinriktade vården.

Socialstyrelsen ska, i samråd med andra berörda myndigheter, följa och redovisa utvecklingen avseende jämlik vård i form av öppna jämförelser, i enlighet med vad som aviserats i regeringens Strategi för en god och mer jämlik vård 2012–2016.

I uppdraget ingår att vidareutveckla indikatorer för att följa utvecklingen av de utmaningar som redovisats för att uppnå en god och mer jämlik vård.

Utöver uppdraget att ta fram öppna jämförelser avseende jämlik vård ska Socialstyrelsen i denna del så långt det är möjligt analysera om skillnaderna i vårdens genomförande påverkar hälsan för patienten. I uppdraget

ingår också att sprida kunskapen till aktörer i hälso- och sjukvården, patientorganisationer och andra intresserade.

Socialstyrelsen ska i samverkan med Läkemedelsverket och Sveriges Kommuner och Landsting samt i samråd med andra relevanta aktörer, ta fram och redovisa öppna jämförelser på läkemedelsområdet. I uppdraget ingår även att föreslå hur öppna jämförelser inom läkemedelsområdet ska utvecklas i framtiden. Socialstyrelsen ska särskilt beakta det utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för uppföljningen av den nationella läkemedelsstrategin och så långt det är möjligt säkerställa att synergier när det gäller framtagande av nya läkemedelsindikatorer kan uppnås. Uppdraget i denna del ersätter det tidigare lämnade uppdraget att utveckla öppna jämförelser inom läkemedelsområdet (regeringens beslut den 14 juni 2012, dnr S2012/4381/FS)

Socialstyrelsen ska, i samråd med andra berörda myndigheter, undersöka om den modell som används för att ta fram målnivåer för indikatorer i nationella riktlinjer inom cancervården kan användas för att ta fram målnivåer för indikatorer på andra områden när det gäller t.ex. öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet.

De öppna jämförelserna ska så långt möjligt redovisas på landstings- och enhetsnivå och omfatta alla verksamheter som finansieras med skattemedel, oavsett driftsform. När det är möjligt ska jämförelser göras mellan utförare i olika driftsformer, dvs. offentliga förvaltningar och bolag, privata företag och civilsamhällets organisationer (ideella före och stiftelser, kooperativa företag och aktiebolag med begränsad vinstutdelning). Resultaten ska redovisas uppdelade på kön så långt det är möjligt. Avseende öppna jämförelser för en god och mer jämlik vård ska indikatorer även utvecklas avseende socioekonomi, ålder och andra indelningsgrunder i den mån det är möjligt. De öppna jämförelsernas tyngdpunkt ska vara resultatindikatorer som mäter medborgarnas nytta av verksamheten och som sätts i relation till de resurser som används.

De öppna jämförelserna ska publiceras på ett sådant sätt att de är lättillgängliga för användarna – bl.a. beslutsfattare och profession – t.ex. i en webbapplikation samt i skriftliga rapporter.

Öppna jämförelser inom vart och ett av de områden som detta uppdrag avser ska publiceras var för sig. Öppna jämförelser inom läkemedelsområdet ska publiceras senast den 15 juni 2013. I övrigt sker publicering när Socialstyrelsen i samråd med andra berörda aktörer finner det lämpligt. Publicering av de olika öppna jämförelserna ska ske minst en gång per år, men Socialstyrelsen ska arbeta för att skapa förutsättningar för mer frekventa redovisningar. Socialstyrelsen ska överväga möjligheterna att därutöver publicera särskilda tematiska rapporter. Utifrån målgrupperna politiska beslutsfattare, professionella, brukare, patienter och övriga invånare ska Socialstyrelsen göra en kommunikations- och

målgruppsanalys för att anpassa redovisningarna för de olika målgruppernas behov och förutsättningar.

Socialstyrelsen ska så långt möjligt söka samordning och synergier mellan de olika delarna av detta uppdrag samt med andra närliggande uppdrag i lämpliga delar, bl.a. myndighetens uppdrag att utveckla och publicera öppna jämförelser inom området folkhälsa samt uppdraget att intensifiera utvecklingen av öppna jämförelser och öka tillgången till data av god kvalitet inom socialtjänstens olika verksamhetsområden.

Socialstyrelsen ska bistå Socialdepartementet i den översyn av strategin för öppna jämförelser som kommer att genomföras under 2013.

Socialstyrelsen får samlat för uppdragets genomförande använda 8 500 000 kronor under 2013. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har och ska ske senast den 1 december 2013. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2014. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Socialstyrelsen ska fortlöpande under året föra en dialog med Regeringskansliet (Socialdepartementet) om uppdragets genomförande.

Socialstyrelsen ska senast den 15 maj 2013 lämna en delrapport med en plan för det fortsatta arbetet med öppna jämförelser inom området jämlik vård och möjliga metoder för att göra analyser av skillnaderna i vårdens genomförande. Socialstyrelsen ska vidare senast den 31 december 2013 lämna en särskild rapport med analyser så långt det är möjligt av hur skillnaderna i vårdens genomförande påverkar hälsan för patienten.

Socialstyrelsen ska senast den 1 september 2013 lämna en delrapport med förslag till fortsatt utveckling av öppna jämförelser inom läkemedels.

Socialstyrelsen ska lämna en samlad avrapportering av uppdraget senast den 5 december 2013. I rapporten ska Socialstyrelsen beskriva hur arbetet har bedrivits och hur medlen har använts inom vart och ett av de områden som omfattas av uppdraget. Vidare ska myndigheten beskriva i vilken utsträckning samordningsvinster mellan de olika områdena kunnat göras, hur myndigheten avser att arbeta under kommande år för det ändamålet samt lämna eventuella förslag till ändringar av uppdragen som kan vara nödvändiga för att uppnå ökad samordning och utveckling av myndig arbete med öppna jämförelser.

Rapporterna ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) och hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet har publicerats sedan 2006. Syftet har främst varit att genom transparent redo data om resultat och kostnader stimulera kvalitetsutveckling i landstingen. Arbetet har bedrivits i samförstånd mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Öppna jämförelser har därefter spridits till flera områden.

Uppdrag till Socialstyrelsen avseende öppna jämförelser och utvecklingsarbete inom områdena hälso- och sjukvård och läkemedel har tidigare lämnats genom myndighetens regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut samt finansiering genom den s.k. Dagmaröverenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Genom en strategi för öppna jämförelser inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten 2009 uttalade regeringen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Vårdföretagarna och Famna målsättningen att ytterligare stärka kvalitetsutvecklingen med hjälp av öppna jämförelser. Inriktningen var dels att stärka bl.a. patienternas och medborgarnas ställning, dels att ge hälso- och sjukvården och socialtjänsten stöd i arbetet med att utveckla kvalitet och effektivitet.

Enligt strategin ska öppna jämförelser stödja

- beslutsfattande som är nära den aktuella verksamheten,
- systematiskt förbättringsarbete och forskning,
- medborgarnas informerade och fria val, samt
- nationella policybeslut och oberoende granskning.

Genom att olika verksamheter jämförs med varandra, över tid och även utifrån mål som formulerats för verksamheterna sporras de till att nå bättre resultat. Variationerna blir även föremål för nationella, regionala och lokala analyser. Analyserna fungerar sedan som grund för att kunna prioritera och driva verksamhetsutvecklingen framåt. Öppen publicering av jämförelser främjar dessutom en mer faktabaserad debatt och kan på så sätt bidra till att stärka medborgarnas förtroende för verksamheterna.

År 2011 uttalade Europeiska unionens råd att medlemsstaterna står inför gemensamma utmaningar i form av åldrande befolkning, förändrade behov, ökade förväntningar hos patienter, snabbare införande av ny teknik och nya metoder liksom ökade kostnader för hälso- och sjukvården. Utmaningar kommer också från det nuvarande osäkra och sårbara ekonomiska klimatet som alltmer hotar att begränsa medlemsstaternas resurser. Rådet initierade därför en reflektionsprocess i syfte att arbeta mot moderna, patientcentrerade och uthålliga hälsosystem. Sverige ansvarar för att inom detta arbete lämna förslag under 2013 till hur jämförelser och analyser kan bidra till att göra hälsosystemen mer effektiva samt till att öka användbarheten av jämförelser mellan medlemsstaterna.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att under åren 2009–2014 intensifiera utvecklingen av öppna jämförelser och öka tillgången till data av god kvalitet inom socialtjänstens olika verksamhetsområden; stöd till personer med funktionsnedsättning, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg (regeringens beslut den 25 juni 2009, dnr S2009/5079/FST).

Regeringen fattade under 2012 beslut om Strategi för en god och mer jämlik vård 2012–2016 (regeringens beslut den 18 december 2012, dnr S2012/8959/FS). I strategin redogörs bl.a. för de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför när det gäller att nå en mer jämlik hälso- och sjukvård. I strategin aviseras också uppdrag för fortsatt arbete för ökad kunskap. Detta avser bl.a. vidareutveckling av indikatorer för öppna jämförelser inom området jämlik vård samt genomförande av analyser av om och hur skillnaderna i vården påverkar hälsan för patienten.

Den nationella läkemedelsstrategin beslutades i augusti 2011. I strategin anges att öppna jämförelser för läkemedel är ett viktigt led i att följa utvecklingen inom läkemedelsområdet och effekterna av strategin. Läkemedelsverket har regeringens uppdrag att samordna och följa upp arbetet med att genomföra den nationella läkemedelsstrategin (regeringens beslut den 25 augusti 2011, dnr S2010/8865/FS). Uppföljningen av läkemedelsstrategin riktar sig till en bred krets av aktörer och syftar till att fånga upp alla de olika insatser som vidtas på olika nivåer inom ramen för strategin.

I november 2012 lanserade Socialstyrelsen en webbaserad tjänst för öppna jämförelser inom hälso- och sjukvård. Tjänsten kommer under 2013 att utvidgas till att omfatta socialtjänsten.

Skälen för regeringens beslut

Socialstyrelsen har ett flertal uppdrag med syfte att utveckla och rapportera öppna jämförelser inom olika områden. Socialstyrelsen bör nu ges ett samlat uppdrag när det gäller myndighetens uppgifter inom hälso- och sjukvårdsområdet. Ett sådant samlat uppdrag har flera fördelar. Det tydliggör myndighetens uppdrag på området och skapar bättre förutsättningar för en samlad rapportering och beskrivning av myndighetens arbete. Det skapar också bättre förutsättningar för myndigheten att i ökad utsträckning samordna de olika deluppdragen på området.

Uppdraget bör omfatta alla de uppdrag som Socialstyrelsen har när det gäller öppna jämförelser på hälso- och sjukvårdens område.

Uppdraget bör således omfatta öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet. Uppdraget innebär i denna del en fortsättning på det arbete som myndigheten tidigare utfört med

finansiering årligen genom den s.k. Dagmaröverenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget bör omfatta öppna jämförelser för den hälsoinriktade vården, med utgångspunkt i tidigare uppdrag till Socialstyrelsen avseende detta (regeringens beslut den 22 juni 2011, dnr S2011/6076/FS).

Uppdraget bör omfatta öppna jämförelser inom området jämlik vård. Utgångspunkten för arbetet i denna del bör vara de utmaningar som redovisas i regeringens Strategi för en god och mer jämlik vård 2012–2016. Socialstyrelsen bör därmed även ges i uppdrag att så långt möjligt analysera om skillnaderna i vårdens genomförande påverkar hälsan för patienten.

Uppdraget bör omfatta öppna jämförelser på läkemedelsområdet. Socialstyrelsen har sedan 2012 regeringens uppdrag att ta fram och redovisa öppna jämförelser på området samt att föreslå hur öppna jämförelser inom läkemedelsområdet ska utvecklas i framtiden. Detta äldre uppdrag bör ersättas av det nu aktuella uppdraget. Socialstyrelsen bör i denna del särskilt beakta det utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för Läkemedelsverkets uppdrag att följa upp den nationella läkemedelsstrategin och så långt det är möjligt säkerställa att synergier när det gäller framtagande av nya läkemedelsindikatorer kan uppnås.

Uppdraget bör slutligen omfatta Socialstyrelsens arbete med målnivåer. Socialstyrelsen har ett pågående uppdrag att arbeta med målnivåer för indikatorer i nationella riktlinjer inom cancervården (regeringens beslut den 20 december 2012, dnr S2012/8855/SAM). Det uppdraget innebär att fastställa målnivåer på områdena bröst-, kolorektal-, lung- och prostatacancer, i samband med uppdatering och utvärderingen av de nationella riktlinjerna på nämnda områden, genom tillämpning av den modell som myndigheten tagit fram under 2011. Inom det uppdrag som nu lämnas bör Socialstyrelsen undersöka om modellen kan användas för att ta fram målnivåer för indikatorer på andra områden när det gäller t.ex. öppna jämförelser av hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet.

Socialstyrelsen bör så långt möjligt söka samordning och synergier mellan de olika deluppdragen liksom med närliggande uppdrag på andra områden, bl.a. avseende folkhälsa samt socialtjänstens verksamheter.

Syftet med jämförelserna är att de ska vara ett relevant underlag för politiska beslut på olika nivåer och ett effektivt verktyg för verksamhetsutövarnas förbättringsarbete. Även för patienter, anhöriga och övriga invånare ska jämförelserna ge relevant information om verksamheterna. För att syftet ska nås bör jämförelserna göras på landstings- och enhetsnivå och omfatta alla verksamheter som finansieras med skattemedel, oavsett driftsform. Det är önskvärt att jämförelser kan göras mellan utförare i olika driftsformer, dvs. offentliga förvaltningar och bolag,

privata företag och civilsamhällets organisationer (ideella föreningar och stiftelser, kooperativa företag och aktieföretag med begränsad vinstutdelning). Så långt det är möjligt ska resultaten redovisas uppdelat på kön. Avseende öppna jämförelser för en god och mer jämlik vård finns behov av utveckling av indikatorer avseende även indelning utifrån socioekonomi, ålder och andra indelningsgrunder i den mån det är möjligt. Rapportens tyngdpunkt bör vara resultatindikatorer som mäter medborgarnas nytta av verksamheten och som sätts i relation till de resurser som används.

Socialdepartementet kommer under 2013 att genomföra en översyn av strategin för öppna jämförelser. Arbetet ska bl.a. syfta till att förtydliga Socialdepartementets, Socialstyrelsens och Sveriges Kommuner och Landstings olika roller och ansvarsfördelning. Hur de olika aktörerna ska samverka framöver behöver också klargöras. Arbetet kommer att ledas av Socialdepartementet i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting och Socialstyrelsen. Socialstyrelsen bör bistå Socialdepartementet i denna översyn.

Myndigheten bör ges en samlad finansiering av uppdraget. För uppdragets utförande under 2013 avsätts 8 500 000 kronor. Regeringen har därefter för avsikt att årligen avsätta medel, under förutsättning att riksdagen anslår medel för ändamålet. Avsett belopp avser regeringen att ta ställning till efter att den samlade översynen av strategin för öppna jämförelser genomförts samt efter att ha tagit del av Socialstyrelsens samlade avrapportering 2013.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Daniel Zetterberg

Kopia till

Finansdepartementet/Ba
Finansdepartementet/KSÄ/KE
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Läkemedelsverket
Statens folkhälsoinstitut
Sveriges Kommuner och Landsting